

Informácia o príspevku SR v rámci procesu verejných konzultácií

k záverom z piatej správy Komisie

o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti

Úvod

Európska komisia (ďalej len „Komisia“) uverejňuje každé tri roky **správu o súdržnosti**, ktorej obsahom je dosiahnutý pokrok a spôsob, akým k nemu prispeli EÚ a členské štáty. V poradí už „**Piata správa o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti**“ (ďalej len „**piata správa o súdržnosti**“) bola zverejnená 10. novembra 2010.

V piatej správe o súdržnosti sa uvádza rozsiahle hodnotenie situácie a trendov v oblasti hospodárstva, sociálnych vecí a životného prostredia v regiónoch EÚ a stanovuje sa niekoľko návrhov na podobu politiky súdržnosti EÚ po roku 2013. Správa poskytuje množstvo údajov k celkovému príspevku politiky súdržnosti v prospech rastu všetkých regiónov prostredníctvom priamych investícií, ale aj nepriamych obchodných výhod.

Medzi regiónmi EÚ však napriek týmto úspechom stále pretrvávajú veľké ekonomické rozdiely. Piata správa o súdržnosti poukazuje na regionálne rozdiely v rôznych oblastiach, od produktivity cez dojčenskú úmrtnosť až po ohrozenia vyplývajúce zo zmeny klímy.

Hospodárska a finančná kríza zvýšila potrebu politiky, v rámci ktorej sa investuje do konkurencieschopnosti všetkých regiónov a ďalej sa podporuje rozvoj tých, ktoré zaostávajú. Súčasne sa s rozsiahlejším preskúmaním celkových výdavkov EÚ v správe zdôrazňuje, že finančné prostriedky by sa v budúcnosti mali vynakladať na obmedzený počet priorít, v súlade s cieľmi stanovenými v stratégii Európa 2020 na dosiahnutie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu. Správa vyzdvihuje výhody plánovania financovania podľa vnútroštátnych a regionálnych potrieb rozvoja a otvára diskusiu o tom, ako možno celkovým usporiadaním politiky súdržnosti zabezpečiť, aby každý fond účinne prispieval k dosahovaniu cieľov stratégie Európa 2020.

Pre budúce smerovanie politiky súdržnosti sú najdôležitejšie Závery z piatej správy o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti: budúcnosť politiky súdržnosti (ďalej len „závery z piatej správy o súdržnosti“), ktoré je potrebné vnímať v kontexte diskusií k budúceму viacročnému finančnému rámcu EÚ na roky 2014 - 2020. Jednotlivé časti záverov z piatej správy o **súdržnosti** sa zaoberajú tým, ako politiku súdržnosti zefektívniť a zlepšiť jej vplyv tak, aby sa zvýšila európska pridaná hodnota, ako ďalej posilniť riadenie politiky súdržnosti, ako zefektívniť a zjednodušiť systém čerpania prostriedkov a ako by mala vyzeráť budúca architektúra politiky súdržnosti.

Publikovaním **tejto správy** otvorila Komisia verejnú diskusiu (konzultáciu) o záveroch z piatej správy o **súdržnosti**, ktorá potrvá do 31. januára 2011.

Diskutovať boli vyzvané členské štáty, regióny, mestá, inštitúcie EÚ, hospodárski a sociálni partneri, organizácie občianskej spoločnosti, predstavitelia akademickej obce i jednotliví

občania EÚ. Účelom verejnej diskusie je zhromaždiť návrhy a príspevky s cieľom získania vstupov pre vypracovanie súboru legislatívnych návrhov budúcej podoby politiky súdržnosti.

Všetky zainteresované strany sa môžu vyjadriť k jednotlivým otázkam uvedeným v záveroch z piatej správy o súdržnosti na internete prostredníctvom webovej stránky: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion5/index_en.cfm.

Predložený materiál informuje o príspevku SR v rámci procesu verejných konzultácií ako reakcie na jednotlivé body záverov z piatej správy o súdržnosti.

1. Zvýšenie európskej pridanej hodnoty politiky súdržnosti

Slovenská republika (ďalej „SR“) presadzuje takú podobu politiky súdržnosti, ktorá aj po roku 2013 bude podporovať vyvážený a harmonický rozvoj EÚ, jej členských štátov a regiónov. Politika súdržnosti po roku 2013 má byť vyjadrením solidarity medzi členmi EÚ a zároveň nástrojom na zabezpečenie konkurencieschopnosti tak EÚ, ako aj jej jednotlivých členov v globálnom svete. Cieľom SR je dosiahnuť takú podobu politiky súdržnosti, ktorá bude zabezpečovať vyvážený pomer medzi jednotlivými princípmi, vstupujúcimi do politiky súdržnosti, t. j. princípmi hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti. Cieľom SR je taktiež zabezpečiť transparentné a čo najjednoduchšie pravidlá vykonávania politiky súdržnosti na úrovni členských štátov a regiónov za existencie jasných a jednoznačných kritérií jej monitorovania a hodnotenia.

1.1 Posilnenie strategického plánovania

Vzhľadom na interdisciplinárny charakter problematiky regionálneho rozvoja je nevyhnutné dôraznejšie uplatňovať strategický prístup politiky súdržnosti na zvýšenie efektívnosti a účinnosti podpory sociálno-ekonomických aktivít v regiónoch EÚ.

SR presadzuje integrovaný prístup v rozvoji regiónov s podporou vzájomnej prepojenosti miest a obcí v súlade s vyváženým a efektívne fungujúcim polycentrickým systémom osídlenia.

SR podporuje spoločný strategický rámec vzhľadom na efektívnejšie prepojenie politiky súdržnosti s ostatnými politikami EÚ, predovšetkým politikou rozvoja vidieka, s cieľom dosiahnuť synergický efekt podpory z fondov EÚ.

Politika súdržnosti predstavuje nevyhnutnú súčasť ekonomického rámca EÚ, z tohto dôvodu musí byť silne prepojená s jednotným trhom a ostatnými kľúčovými prioritami EÚ, najmä stratégiou Európa 2020.

SR vyjadruje podporu zmluve o rozvojom a investičnom partnerstve (ďalej len „Zmluva“), ktorá bude zohľadňovať strategický prístup a prienik s ostatnými politikami EÚ. Zároveň zabezpečí komplementaritu s procesom plánovania v oblasti regionálneho rozvoja na národnej úrovni, ako aj koordináciu s vnútroštátnymi politikami a národnými rozvojovými prioritami. Táto Zmluva sa môže o Národný program reforiem opierať len čiastočne, nakoľko jej časový horizont je oveľa dlhší (Národný program reforiem bude obsahovať len stratégiu na najbližšie tri roky). Zmluva musí obsahovať aj oblasti vlastné politike súdržnosti tak, aby mohla byť skutočným základom pre rozvoj všetkých území v danom členskom štáte, a tak prispieť k rastu celej EÚ.

SR súhlasí s tým, aby boli operačné programy hlavným riadiacim nástrojom; ich počet by bol však nižší v nadväznosti na obmedzené množstvo priorít.

S cieľom zvýšiť politickú viditeľnosť a váhu politiky súdržnosti EÚ v nasledujúcom programovom období, podporuje SR ustanovenie stáleho politického a strategického fóra na úrovni Rady EÚ, resp. zahrnutie agendy politiky súdržnosti EÚ pod Radu pre všeobecné záležitosti (General Affairs Council – GAC).

1.2 Zvýšenie tematickej koncentrácie

Čo sa týka tematickej koncentrácie, podporuje SR zameranie sa na obmedzené množstvo priorít. Za dôležitý považujeme diferencovaný prístup k jednotlivým členským štátom pri výbere tematických priorít, vzhľadom na veľmi rozdielnu úroveň rozvoja ich regiónov. Je nevyhnutné si uvedomiť, že zaostávajúce regióny nebudú rásť len na základe investícií, napr. do vedy a výskumu, ale pre svoj rast nutne potrebujú aj investície do základnej infraštruktúry a investície na podporu existujúcich priemyselných odvetví.

Z tohto dôvodu by logika tematickej koncentrácie nemala vychádzať z rigidného horizontálneho prepojenia jednotlivých cieľov a vlnkových iniciatív stratégie Európa 2020 na tematické priority budúcej politiky súdržnosti, ale vyplývať z rozvojových stratégií jednotlivých členských štátov a mala by byť predmetom negociácií medzi členským štátom a Komisiou. Vzhľadom na rôznorodosť východiskových situácií jednotlivých členských štátov a regiónov nepovažujeme za vhodné založiť rozvoj regiónov na výbere z obmedzeného počtu rovnakých priorít pre všetky členské štáty a regióny.

SR podporuje potrebu tematickej koncentrácie s cieľom zvýšiť pridanú hodnotu investícií politiky súdržnosti. Je však veľmi dôležité, aby bola tematická koncentrácia ušitá na mieru členským štátom a regiónom tak, aby na základe podpory ich špecifického rozvojového potenciálu mohla prispieť k napĺňaniu cieľov stratégie Európa 2020.

1.3 Posilnenie výkonu cez podmienky a stimuly

Súhlasíme s tým, že podmienky spojené s financovaním fondov EÚ sú potrebné, avšak je nutné, aby takéto podmienky existovali nielen v rámci politiky súdržnosti, ale aj ostatných politík EÚ, a preto by mali byť spravodlivé a univerzálne.

SR podporuje výsledkovo orientované zameranie politiky súdržnosti EÚ pri zohľadnení princípov správneho finančného riadenia. V súvislosti s týmto podporujeme také podmienky, ktorých cieľom bude zabezpečenie výsledku implementácie kľúčových priorít v rozvoji regiónov na základe využitia ich vnútorného potenciálu pre hospodársky a sociálny rast.

Z dôvodu posilnenia väzby medzi politikou súdržnosti a rámcom hospodárskej politiky EÚ navrhuje Komisia povinné zavedenie nových ustanovení o podmienkach, ktoré by vytvorili stimuly pre reformy. V súvislosti so stanovením hlavných zásad pre každú tematickú prioritu v Spoločnom strategickom rámci môže SR súhlasiť s návrhom Komisie definovať podmienky tak, aby sme sa vyhli problémom z minulosti, t. j. zamerať sa na harmonizáciu právnych predpisov EÚ s národnou úrovňou alebo financovanie administratívnych, hodnotiacich a inštitucionálnych kapacít. Takýto sumár povinností by však mal mať jednotnú podobu a záväznosť pre všetky členské štáty. Zadefinovanie jasných podmienok v Zmluve a operačných programoch na začiatku programového obdobia prispeje k transparentnejšej

implementácii. Tieto podmienky však musia byť jasne naviazané na vybrané tematické oblasti daného členského štátu a musia byť v právomoci daného riadiaceho orgánu. SR podporuje taký prístup, kde by sa spôsob naplňovania podmienok dohodnutý na začiatku obdobia monitoroval postupne a v prípade objektívneho nesplnenia podmienok by sa pristúpilo k pozastaveniu zdrojov do času ich splnenia.

Rozpočtová kondicionalita naviazaná na Pakt stability a rastu predstavuje nástroj, ktorý je možné v súčasnom viacročnom finančnom rámci uplatňovať v rámci Kohézneho fondu (ďalej len „KF“) pre 15 členských štátov, ktoré sú oprávnené na čerpanie prostriedkov z KF.

V rámci viacročného finančného rámca 2014 - 2020 navrhla Komisia rozšírenie tohto nápravného mechanizmu na všetky členské štáty EÚ. Návrh spočíva v tom, že táto podmienka by sa vzťahovala aj na tie výdavky rozpočtu EÚ, ktoré sú realizované prostredníctvom zdieľaného riadenia (okrem KF napr. na Európsky fond regionálneho rozvoja, Európsky sociálny fond, Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka), pričom by išlo o doplnkový nástroj na zabezpečenie dodržiavania kľúčových makroekonomických podmienok Paktu stability a rastu. V prípade nedodržania stanovených pravidiel by členský štát bol postihovaný pozastavením alebo až zrušením súčasných alebo budúcich záväzkov z rozpočtu EÚ, a to bez dodatočného dopadu na prijímateľov pomoci.

V prípade, že tieto podmienky sa budú uplatňovať na všetky politiky EÚ, Slovensko je pripravené akceptovať predovšetkým tie z nich, ktoré majú na členský štát pozitívny, t. j. motivačný účinok. V určitom obmedzenom počte (z dôvodu jednoznačnosti a prehľadnosti) je možné podporiť aj také podmienky, ktoré predstavujú negatívny dopad. Cieľom SR je, aby podmienky naviazané na Pakt Stability a rastu zabezpečovali postih pri nedodržiavaní stanovených podmienok pre všetky členské štáty EÚ. Slovensko je preto otvorené odbornej diskusii pri stanovení týchto podmienok v rámci viacročného finančného rámca 2014 - 2020.

Doplnkovosť je jedným zo základných princípov v rámci politiky súdržnosti, ktorého cieľom je, aby verejné výdavky členského štátu na politiku spolufinancovanú z rozpočtu EÚ neboli nahrádzané prostriedkami z rozpočtu EÚ. V súčasnom kontexte širšieho hospodárskeho dohľadu v rámci EÚ by overovanie doplnkovosti malo byť začlenené do procesu hospodárskeho dohľadu v rámci EÚ. Komisia navrhuje pri vykazovaní doplnkovosti využitie ukazovateľov stanovených v programoch stability a programoch konvergencie, ktoré členské štáty každoročne predkladajú Komisii. SR podporuje jasné stanovenie a zosúladenie ukazovateľov vykazovania doplnkovosti v rámci EÚ.

SR podporuje taktiež orientáciu na tzv. pozitívne podmienky zamerané na dosiahnutie výsledkov ako motivačného nástroja pre účinnejšiu implementáciu politiky súdržnosti EÚ po roku 2013, napr. využitím výkonnostnej rezervy, avšak skôr na národnej, ako na európskej úrovni. Využívanie výkonnostnej rezervy na úrovni EÚ považujeme za problematické najmä z dôvodu nejednotnej implementácie tematických priorít členskými štátmi po roku 2013, ako i rôznorodosti politických systémov a viacúrovňového riadenia, a tým pádom nemožnosti nastavenia objektívnych kritérií. Výkonnostná rezerva na národnej úrovni by bola pridelená v nadväznosti na dosiahnutý pokrok vo vzťahu k vopred definovaným cieľom operačného programu, a tým by podporila výsledkovú orientáciu politiky súdržnosti.

1.4 Zlepšenie hodnotenia, výkonnosti a výsledkov

SR podporuje prístup orientovaný na výsledky, ktorý bude stanovovať jasné a merateľné ciele a ukazovatele výsledkov. Zmluva navrhovaná Komisiou môže byť základom pre integrovanú rozvojovú stratégiu, ktorá bude plne rešpektovať národné a regionálne potreby, pričom definovanie jasných a merateľných cieľov je veľmi dôležité. Zároveň je potrebné vytvoriť spoľahlivý a efektívnejší systém ukazovateľov a hodnotenia. V tejto súvislosti je dôležité zdôrazniť, že ukazovatele musia byť jasne definované predvídateľným spôsobom a musia byť zamerané na priame účinky investičných aktivít spolufinancovaných v rámci politiky súdržnosti, nie na vplyv investícií na globálnu hospodársku a sociálnu situáciu.

Súhlasíme s návrhom Komisie, aby priebežné hodnotenie bolo povinné, nakoľko takéto opatrenie prispeje k výsledkovo orientovanej politike súdržnosti, ktorú SR plne podporuje. Takto orientovaná politika musí byť založená na spoľahlivom a funkčnom systéme ukazovateľov v rámci jednotlivých operačných programov. SR sa nedomnieva, že stanovenie povinných priorít prispeje k väčšej orientácii na výsledky. Z dôvodu rozdielnej situácie v členských štátoch je potrebné dosahovať výsledky, ktoré budú relevantné pre danú krajinu, nie však uniformným prístupom.

1.5 Podpora využívania nových finančných nástrojov

SR podporuje využívanie nových finančných nástrojov pri jasne definovaných pravidlách, ktoré prispejú k zjednodušeniu a efektívnejšiemu využívaniu zdrojov politiky súdržnosti. SR tiež podporuje možnosť využitia KF na iné typy oprávnených činností najmä s využitím nástrojov finančného inžinierstva v spolupráci s Európskou investičnou bankou/Európskym investičným fondom.

Novo navrhované nástroje finančného inžinierstva je však potrebné nastaviť pre ich uplatnenie na financovanie z fondov, ako aj kombináciu financovania s nenávratnou formou pomoci. SR podporuje diferenciaciu pravidiel medzi poskytovaním grantov a návratnej finančnej pomoci. V tejto súvislosti je potrebné zo strany Komisie pri návrhu nových finančných nástrojov vopred jasne nastaviť metodiku hodnotenia dosiahnutých výsledkov a auditu týchto finančných nástrojov.

SR podporuje vytvorenie cielených schém pomoci na poskytovanie všeobecnej finančnej podpory pre malé a stredné podniky za predpokladu ich využívania a rozšírenia pôsobnosti a rozsahu týchto nástrojov finančného inžinierstva aj na nové činnosti. Čo sa týka rozšírenia rozsahu nástrojov finančného inžinierstva, domnievame sa, že je potrebné postupovať na základe skúseností získaných počas implementácie v programovom období 2007 - 2013 a zhodnotiť prínos a využitie týchto nástrojov.

V záujme zjednodušenia štrukturálnych operácií a vytvorenia výsledkovo orientovaného systému politiky súdržnosti EÚ, podporuje SR pre budúce obdobie širšie využitie systému zjednodušených výdavkov aj pre nové finančné nástroje.

2. Posilnenie riadenia

2.1 Predstavenie tretej dimenzie: územná súdržnosť

SR je toho názoru, že všeobecný zmysel územnej súdržnosti je postavený na trvalo udržateľnom a vyrovnanom rozvoji celého územia EÚ, pritom berie zreteľ na obmedzenia a potenciál každého územia a vytvára prijateľné životné podmienky v celej EÚ. S ohľadom na tento cieľ sa považuje za potrebné podporovať také hospodárske a sociálne aktivity, ktoré budú prispôsobené špecifikám a vnútornému potenciálu územia. Z tohto dôvodu je žiaduce prihliadať v procese plánovania aj na priestorový rozmer a sídelnú štruktúru územia.

V súvislosti s prípravou budúceho programového obdobia SR požaduje, aby bola európska územná spolupráca súčasťou spoločného cieľa politiky súdržnosti.

Súhlasíme s posilnením úlohy rozvoja miest, ktoré majú kľúčový význam pri dosahovaní územného rastu a stability. V súvislosti s aplikovaním integrovaného prístupu je dôležitá spolupráca medzi mestskými časťami, predmestskými a vidieckymi oblasťami. V tomto smere SR zdôrazňuje veľký význam mestských funkčných oblastí, ktoré posilňujú vytváranie mechanizmov na riešenie vzťahov mesto - periféria a mesto - vidiek. Integrované programy mestských funkčných oblastí by mali reflektovať špecifiká a potreby týchto území, ktoré by mohli byť napr. základom pre integrovaný operačný program.

SR si uvedomuje, že geografické alebo demografické črty územia prinášajú vážny problém nerovnováhy v regióne a vytvárajú pocit sociálneho napätia. Tieto charakteristiky by mali byť brané do úvahy pri tvorbe opatrení v oblasti budúcej podoby regionálnej politiky, môže pritom ísť o kombináciu viacerých nástrojov a opatrení. Pre regióny s vysokou koncentráciou marginalizovaných komunít je nevyhnutná špecifická podpora vo forme cielených opatrení.

SR podporuje prípravu makroregionálnych stratégií ako dôležitého nástroja pre využívanie pomoci prostredníctvom viacerých politík EÚ. Myslíme si, že tvorba nadnárodnej úrovne stratégií na dobrovoľnom základe je budúcnosťou pre zvládnutie spoločných výziev EÚ. SR je presvedčená, že územné stratégie majú potenciál prispievať k hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti, k väčšej synergii efektívnejšieho využívania disponibilných finančných zdrojov, a tak dosahovať ciele EÚ. Makroregionálne stratégie by však mali byť vnímané ako rámce pre všetky dostupné intervencie, bez ohľadu na zdroj financovania; nemali by byť závislé len na štrukturálnych fondoch. Doposiaľ sa ešte nedokázalo, aký prínos makroregionálne stratégie majú, resp. budú mať. V budúcnosti je dôležité sledovať, ako sa budú realizovať dve makroregionálne stratégie, a to Baltská stratégia a Dunajská stratégia. Až ďalší vývoj ukáže, aký prístup bude k tomuto konceptu do budúceho obdobia zvolený a taktiež, do akej miery predstavujú nadnárodné spolupráce platformu pre makroregionálne stratégie a ako dokážu zlepšiť strategický charakter politiky súdržnosti.

2.2 Posilnenie partnerstva

Aby návrh Komisie fungoval, je potrebné investovať do kvalitných ľudských zdrojov (na úrovni Komisie i na úrovni jednotlivých členských krajín). Dôraz na budovanie administratívnych kapacít si vyžaduje posilniť prístup k vzdelávaniu, stabilite zamestnancov, ich motivácii a ku kontrole výkonnosti. Kompetencie a záväzky administratívnych kapacít verejného sektora sú kľúčovým faktorom úspešnej implementácie politiky súdržnosti.

Rovnako dôležitá je schopnosť angažovať hlavné zainteresované skupiny na všetkých úrovniach územnej samosprávy (verejné, súkromné a občianske organizácie) tak, aby bolo možné využiť ich vedomosti a skúsenosti v procese implementácie politiky súdržnosti. V súvislosti s týmto SR navrhuje, aby si hlavní hospodársko-sociálni aktéri iniciatívne vytvárali v každom členskom štáte a na úrovni územnej samosprávy spoločnú platformu na diskusiu, ako nástroja na uplatňovanie strategických priorít politiky súdržnosti na národnej, regionálnej a miestnej (subregionálnej) úrovni.

Na miestnej (subregionálnej) úrovni sú spoločné platformy na diskusiu potrebné aj z hľadiska stierania administratívnych hraníc na pochopenie komplexnej dynamiky „mestských funkčných oblastí“, odkiaľ ľudia dochádzajú za prácou (hospodárske oblasti vymedzené schémou dochádzania za prácou u obyvateľstva do veľkej miery zodpovedného za chod ekonomiky). Zahrnutie kľúčových miestnych aktérov do vypracovania a implementácie rozvojových dokumentov povedie k vyššej korelácii medzi alokáciou finančných prostriedkov EÚ, ostatnými verejnými zdrojmi a miestnymi prioritami. Účasť hlavných miestnych zainteresovaných skupín pomôže prijímať účinnejšie rozhodnutia a prihliadať na rôzne miestne záujmy. Zamestnávateľia a odborové zväzy môžu podporiť reštrukturalizáciu odborných škôl, aby sa ponuka pracovnej sily prispôsobila dopytu na území. Sociálne podniky, spoločenstvá a organizácie občianskej spoločnosti môžu prispieť k uspokojeniu miestnych sociálnych potrieb a stať sa dôležitými poskytovateľmi sociálnych služieb. Zblíženie kľúčových aktérov však nie je jednoduché. Zastupujú totiž rôzne záujmové skupiny a majú rozdielne mechanizmy preberania zodpovednosti.

Do budúceho obdobia je žiaduce zlepšiť viacúrovňové riadenie (pri súčasnom zachovaní dôležitých funkcií národnej úrovne riadenia, ktorá je nevyhnutná pre zabezpečenie znižovania regionálnych rozdielov, keďže z regionálnej úrovne je možné znižovať len vnútroregionálne rozdiely).

Koordináciou aktivít, sústredením zdrojov na najviac rezonujúce problémy regiónu, využitím ekonomického a rozvojového potenciálu danej lokality s ohľadom na trvalo udržateľný rozvoj krajiny sa dosiahne výrazný pokrok v regionálnom rozvoji konkrétneho územia. V rámci regionálneho a miestneho (subregionálneho) prístupu k rozvoju územia by využívanie fondov politiky súdržnosti malo byť založené na integrovanom rozvojovom dokumente pre dané územie. Takýto dokument by mal zabezpečiť užšie zapojenie kľúčových aktérov regionálneho rozvoja nielen do implementácie politiky súdržnosti, ale taktiež aj do implementácie iných politík EÚ.

3. Zefektívnenie a zjednodušenie systému čerpania prostriedkov

V budúcom programovom období by mala byť politika súdržnosti viac orientovaná na dosiahnutie cieľov stratégie Európa 2020, pričom je potrebné hľadať čo najefektívnejšie spôsoby financovania týchto cieľov.

3.1 Finančné riadenie

V súlade s predbežným stanoviskom SR k budúcnosti politiky súdržnosti po roku 2013, ktoré bolo prijaté uznesením vlády SR č. 295 z 12. mája 2010 podporujeme orientáciu politiky súdržnosti na výsledky pri zohľadnení princípov správneho finančného riadenia. Orientácia na výsledky je nevyhnutná, preto je potrebné zlepšiť monitorovacie a hodnotiace systémy, definovať jasné a merateľné ciele. V súvislosti s potrebou zjednodušenia operácií pre

prijímateľov ako aj dotknuté orgány, SR podporuje širšie využitie metód zjednodušeného vykazovania výdavkov.

Komisia navrhuje, aby členské štáty akreditovali jeden alebo viacero subjektov verejného sektora, ktoré budú mať výlučnú zodpovednosť za riadne hospodárenie s finančnými prostriedkami, ktorých sa akreditácia týka a za ich kontrolu. SR zastáva názor, že návrh Komisie nepredstavuje vývoj smerom k zlepšeniu súčasného systému, práve naopak, ide o návrh, ktorý znamená zásadné zreorganizovanie fungujúcich systémov v členských štátoch a ktorý nie je podložený žiadnou analýzou efektívnosti ani posúdením dopadu. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na komplikácie, ktoré nastanú počas prechodného obdobia 2013 až 2017, keď členské štáty budú musieť súčasne implementovať dva rôzne systémy riadenia. Táto skutočnosť značným spôsobom zvýši mieru chybovosti, pričom práve chybovosť v rámci implementácie fondov EÚ je zásadným kritériom, o zníženie ktorého sa Komisia usiluje. Skúsenosti z minulosti jednoznačne ukazujú, že zavedenie, vhodné nastavenie a fungujúce zabehnutie nového systému riadenia a finančného riadenia je komplikovaným, náročným a dlhodobým procesom. Z tohto dôvodu SR nevidí žiadny prínos zavádzania úplne nového systému finančného riadenia v dobe, kedy existuje zaužívaný systém finančného riadenia na roky 2007 – 2013, a ktorý bude dobiehať a uplatňovať sa až do roku 2017. Uvedenú skutočnosť potvrdzuje Európsky dvor audítov vo Výročnej správe, kde za rok 2009 konštatuje významný pokles miery chybovosti v politike súdržnosti až na 3 %. Tento pozitívny výsledok dokazuje účinnosť a efektívnosť systému v programovom období 2007 – 2013 prispievajúceho k znižovaniu chybovosti. Návrh Komisie sa opiera o zavedené systémy vo fondoch Spoločnej poľnohospodárskej politiky, avšak audity Európskeho dvora audítov naopak poukazujú na zvyšovanie chybovosti v predmetných fondoch. V súvislosti s týmto nepovažujeme za vhodné meniť systém takým radikálnym spôsobom, ako navrhuje Komisia. SR preto podporuje zlepšovanie a evolúciu súčasného systému, zásadne však nesúhlasí s jeho komplexnou reorganizáciou v zmysle návrhu Komisie na programové obdobie po roku 2013.

V súvislosti s ročným uzatváraním účtov a jeho fungovaním vo viacročnom rámci politiky súdržnosti podľa platného systému v spoločnej poľnohospodárskej politike sme toho názoru, že nevidíme v tejto zmene žiadne zjednodušovanie pre jednotlivé členské štáty, ani prínos pre jej efektívnejšie riadenie.

3.2 Zníženie administratívnej záťaže

Podporujeme zjednodušovanie súčasného systému čerpania finančných prostriedkov. Súčasný systém definovania oprávnených výdavkov na národnej úrovni je funkčný a mal by sa uplatňovať aj v nasledujúcom období. Snaha zharmonizovať oprávnenosť niektorých typov výdavkov, či uplatňovanie rovnakých pravidiel pre viaceré politiky EÚ je chvályhodná, avšak nemala by byť uplatňovaná za cenu ich skomplikovania.

Z pohľadu prijímateľov, ale aj orgánov zapojených do implementácie politiky súdržnosti, predstavuje najväčšiu administratívnu záťaž práve kontrola a audit. V tejto oblasti je potrebné navrhnúť systémové zjednodušenie a zefektívnenie tak, aby sa kontroly orientovali viac na dosahovanie výsledkov a nie na kontrolu účtovných dokladov. V súlade s princípom subsidiarity SR podporuje myšlienku, aby bol za kontrolu zodpovedný členský štát, Komisia by zasahovala len v oprávnených prípadoch. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na potrebu zjednotenia metodík Komisie a členských štátov počas výkonu auditov.

3.3 Finančná disciplína

Podporujeme uplatňovanie pravidla čerpania n + 3 pre štrukturálne fondy a KF po roku 2013 len na národnej úrovni a nie na úrovni programu, vynímajúc prvý rok. Aplikovaním pravidla n + 3 na národnej úrovni sa nebude vytvárať zbytočný tlak na rýchle čerpanie nenávratných finančných prostriedkov v rámci jednotlivých operačných programov, a tým sa umožní efektívnejšie a účinnejšie plánovanie investícií pre dosiahnutie stanovených výsledkov. Taktiež sa tým vytvorí dostatočný priestor na splnenie záväzných podmienok na využívanie prostriedkov z fondov EÚ na začiatku programového obdobia.

3.4 Finančná kontrola

Hlavnou úlohu Komisie by malo byť zabezpečovanie ex ante posúdenia, či národný systém riadenia a systémy kontroly sú v súlade so všeobecnými pravidlami, zásadami a princípmi správneho finančného riadenia a zodpovedajúcimi predpismi EÚ. Následne by kontroly mali byť vykonávané z národnej úrovne zohľadňujúc medzinárodné štandardy. Navrhujeme, aby bola jasne ustanovená definícia o tom, čo sa rozumie pod pojmom „chyba“ a slovom „nezrovnalosť“. Máme za to, že takáto úprava umožní jednotný výklad týchto pojmov, keďže v súčasnosti sa za chybu nepovažuje len úmyselný podvod alebo sprenevera, ale aj každá neúmyselná administratívna chyba. Toto vnímanie má za následok vysokú mieru chybovosti politiky súdržnosti EÚ, ktorá ale nespočíva v podvodoch, ale v administratívnych pochybeniach.

4. Architektúra politiky súdržnosti

SR súhlasí s návrhom novej architektúry pre politiku súdržnosti v tom, že pre budúce obdobie by mali byť oprávnené čerpať z finančných zdrojov politiky súdržnosti všetky regióny a členské štáty, nielen menej rozvinuté. V súvislosti s týmto podporujeme vytvorenie jedného cieľa politiky súdržnosti, ktorý by umožňoval financovanie všetkých oprávnených aktivít z každého fondu politiky súdržnosti. V takomto prípade by kritérium pre rozdelenie finančných prostriedkov zahŕňalo kategorizáciu podľa dosiahnutej úrovne HDP na obyvateľa v parite kúpnej sily. Regióny a členské štáty do 75 % HDP na obyvateľa by boli oprávnené využívať najvyšší podiel na celkovej finančnej alokácii z politiky súdržnosti. Regióny a členské štáty, ktorých úroveň HDP na obyvateľa prevyšuje, alebo bude prevyšovať 75 % k priemeru EÚ a budú pod úrovňou 90 % HDP na obyvateľa by boli oprávnené využívať nižší podiel na celkovej finančnej alokácii z politiky súdržnosti. Najviac rozvinuté regióny s HDP na obyvateľa nad 90 % priemeru EÚ by mali byť oprávnené na využívanie zdrojov z tohto cieľa v najnižšom rozsahu. Rovnako by súčasťou tohto cieľa bola aj európska územná spolupráca a netvorila by osobitný cieľ politiky súdržnosti. KF by bol naďalej oprávnený pre členské štáty, ktorých HNP je nižší ako 90 % priemeru EÚ. SR považuje za dôležité ponechať možnosť negociácie o výške finančných prostriedkov z politiky súdržnosti pre Európsky sociálny fond medzi Komisiou a členským štátom tak, ako je to v súčasnom období. V zmysle čl. 162 Zmluvy o fungovaní Európskej únie je zámerom Európskeho sociálneho fondu rozširovať možnosti zamestnania a zvyšovať geografickú a profesijnú mobilitu pracovníkov v rámci EÚ a uľahčovať ich adaptáciu na priemyselné zmeny a zmeny vo výrobných systémoch najmä odborným vzdelávaním a rekvalifikáciou. Všetky fondy politiky súdržnosti majú svoje špecifické zameranie na financovanie jednotlivých oblastí podpory. Uplatňovanie integrovaného prístupu v rámci fondov politiky súdržnosti je predpokladom pre úspešnú implementáciu výsledkovo orientovaného systému politiky súdržnosti (napr. zvýšenou formou krížového financovania).